

2023-02-27

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: KFKS 2022/825

Nödvattenplan 2023–2026

Remiss

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott översänder ärende om Nödvattenplan i enlighet med tjänsteskrivelsen den 27 februari 2023 för yttrande till berörda nämnder och verksamheter.

Yttrandena ska ha inkommit till ledningsstaben senast den 28 april 2023.

Sammanfattning

Dricksvattenförsörjningen är en samhällsviktig verksamhet och nödvattenförsörjning en grundläggande del av kommunens krisberedskap. Samhället är mycket sårbart utan tillgång till rent dricksvatten. För att minimera konsekvenserna vid en störning i dricksvattenförsörjningen krävs planering och samverkan mellan kommun och verksamhetsutövare i en förankrad nödvattenplan. Syftet med nödvattenplanen är att den ska vara ett stöd för att effektivt kunna hantera en vattenbrist eller störning i Nacka kommuns ordinarie dricksvattenförsörjning.

Ledningsstaben fick den 5 december 2022 i uppdrag av kommunstyrelsen att ta fram ett förslag på nödvattenplan, skicka förslaget på remiss till berörda verksamheter och nämnder och återkomma med förslag på nödvattenplan inför att kommunstyrelsen bereder ärendet för slutligt beslut i kommunfullmäktige.

Arbetet med nödvattenplanen har genomförts med resurser från ledningsstaben tillsammans med Nacka vatten och avfall AB. De verksamheter som i huvudsak berörs av prioriteringen för nödvatten har varit involverade, i första hand sociala omsorgsprocessen, utbildningsenheten och Välfärd skola. Likaså har förankring gjorts hos externa aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet så som räddningstjänst, polis, kriminal- och sjukvård.

Ärendet

Bakgrund

Dricksvattenförsörjningen är en samhällsviktig verksamhet då samhället är mycket sårbart utan tillgång till rent dricksvatten.

Nacka kommun har genom beslut i kommunfullmäktige och genom utfärdande av ägardirektiv överlåtit VA-huvudmannaskapet för den allmänna vattenförsörjningen till det helägda bolaget Nacka Natten och avfall AB (nedan förkortat NVOA). NVOA ansvarar för den allmänna vattenförsörjningen inom det beslutade verksamhetsområdet. Nacka kommun har ett geografiskt områdesansvar¹ som innebär att kommunen ska se till att invånarna har tillgång till rent vatten.

För att klara det ansvaret som kommunen och NVOA tillsammans har, krävs en planering och samordning för hur tillgängligt vatten i en nödvattensituation ska prioriteras och distribueras. En väl förankrad nödvattenplan är därför en viktig del av alla kommuners beredskapsplanering.

Uppdrag och övergripande prioritering

Ledningsstaben fick i december 2022 i uppdrag av kommunstyrelsen (KS 2022-12-05 § 322) att ta fram ett förslag på nödvattenplan, skicka förslaget på remiss till berörda verksamheter och nämnder och sedan återkomma med slutligt förslag inför att kommunstyrelsen bereder ärendet för slutligt beslut i kommunfullmäktige. Beslut togs även om den övergripande prioriteringen för distribution av nödvatten.

Lagbestämmelser och krav

Enligt Livsmedelsverkets *Guide för planering av nödvattenförsörjning* finns det idag ingen lagstiftning som entydigt reglerar prioritering av dricksvatten och heller ingen lag som förhindrar en prioritering. Livsmedelsverket bedömer dock att bestämmelserna i vattentjänstlagen² och lagen om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser och höjd beredskap är mest relevanta i sammanhanget. En viktig skillnad mellan dessa två lagar är områdesansvaret där vattentjänstlagens tillämpning är begränsad till verksamhetsområdet medan reglerna kring extraordinära händelser gäller för hela kommunens geografiska område.

I vattentjänstlagen definieras vattenförsörjning som tillhandahållande av vatten som är lämpligt för normal hushållsanvändning. Lagen är också tydlig med att skyddet av människors hälsa står i första rummet, tillsammans med skydd av miljön. Enligt Livsmedelsverkets *Guide för planering av nödvattenförsörjning* innebär det, att vid en nödvattensituation kan det aldrig vara fel att prioritera vatten för hushållsanvändning

---

¹ Enligt lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

² Lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster.

framför till exempel industriers behov av vatten. Även kommunallagen, som i sig inte säger något om prioritering av nödvatten, är viktig att förhålla sig till, då den ger de grundläggande reglerna för de kommunala befogenheterna.

Enligt livsmedelslagstiftningen är det den som producerar eller tillhandahåller ett livsmedel som är ansvarig för att livsmedlet är säkert för konsumenten. Det innebär att det nödvatten NVOA levererar ska uppfylla kvalitetskraven i Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2022:12) om dricksvatten.

Ärendets beredning

Arbetet med kommunens nödvattenplan har genomförts med resurser från ledningsstaben och NVOA. De verksamheter som berörs av kommunens beslutade övergripande prioriteringar för nödvatten har haft en aktiv del i arbetet med prioriteringen av dessa. Likaså har förankring skett med externa aktörer inom samhällsviktig verksamhet så som räddningstjänst, polis, kriminal- och sjukvård.

Föreslagen nödvattenplanen har bland annat tagits fram med stöd av *Livsmedelsverkets guide för planering av nödvattenförsörjning*³ från 2017. På uppdrag av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) arbetar Livsmedelsverket just nu med att ta fram en ny handbok, *Handbok för krisberedskap och civilt försvar för dricksvatten*⁴. Denna handbok kommer att bestå av sju fristående moduler och skulle egentligen publiceras i sin helhet. På grund av det rådande säkerhetspolitiska läget publiceras i stället handbokens moduler allt eftersom remissversionerna blir klara. I arbetet med denna nödvattenplan har relevanta delar från dessa moduler fångats upp, exempelvis för planeringsförutsättningar och scenarios för nödvattenförsörjning vid höjd beredskap och krig, något som inte finns upptaget i Livsmedelsverkets guide för planering av nödvattenförsörjning.

Nödvattenplanen

I lägen då vatten av någon anledning inte kan distribueras via ledningsnätet kan nödvatten behövas. Denna nödvattenförsörjning baseras på vattentankar som körs ut och ställs upp i berört område där nödvatten kan hämtas.

Syftet med kommunens nödvattenplan är att:

- fastställa inriktning och prioritetsordning för nödvattenförsörjning
- klargöra ansvarsområden och arbetsfördelning vid nödvattenförsörjning
- effektivt kunna hantera en allvarlig störning av dricksvattenförsörjningen så att konsekvenserna minskar för de som bor och verkar i Nacka

Nödvattenplanen ska användas av de nämnder och bolag som blir berörda av en aktivering av nödvattenförsörjning. För att nödvattenplanen fullt ut ska fungera ansvarar

---

³ [guide_for_planering_av_nodvatten.pdf \(livsmedelsverket.se\)](#)

⁴ [Handbok för krisberedskap och civilt försvar för dricksvatten \(livsmedelsverket.se\)](#)

respektive process för att verksamheter inför en störning är förberedda att hantera en nödvattensituation samt har en egen beredskap så som exempelvis egna kärl för hämtning av vatten på annan plats. Det finns därför goda skäl till att få nämndernas syn på nödvattenplanen.

Nödvattenförsörjning till prioriterade verksamheter

Det beslut om övergripande prioritering för kommunens nödvattenförsörjning som togs av kommunstyrelsen i december 2022 (KS 2022-12-05 § 322), innebär att nödvatten först tillhandahålls:

1. Särskilt boende för äldre (SÄBO), gruppbostäder enligt lagen om stöd och service (LSS) och socialpsykiatri samt sjukhus (*liv och hälsa*)
2. Förskola och skola upp till åk 6, polis och räddningstjänst (*samhällets funktionalitet*)
3. Samhällsviktiga företag och organisationer (*samhällets funktionalitet*)
4. Allmänheten

Utifrån ovan övergripande prioritering av verksamheter har ledningsstaben tillsammans med berörda verksamheter tagit fram ett särskilt dokument, *Nödvattenförsörjning till prioriterade verksamheter*, med detaljerade uppgifter till NVOA om vilka dessa prioriterade verksamheter är, deras läge och dygnsbehov av nödvatten. Dokumentet utgör en prioriteringsordning för NVOA att utgå ifrån vid nödvattenförsörjning, så att de resurser som kan distribueras används där de gör mest nytta. Dokumentet omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen.

Distribution av nödvatten

NVOA ansvarar för att ha grundläggande beredskap för nödvattenförsörjning i Nacka kommun. I det innefattas beredskap av till exempel nödvattenmaterial för att kunna upprätta nödvattenstationer och tappställen, interna rutiner, checklistor samt utbildad personal. Underlaget finns samlat i en intern *distributionsplan* hos NVOA. Dokumentet omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen.

I distributionsplanen har platser identifierats som lämpliga för att upprätta nödvattenstationer på, där NVOA utifrån händelse och förmåga avgör vilka som ska aktiveras och i vilken ordning. En uppfattning om varje punkts dygnsbehov finns framtaget för allmänhetens behov, både initialt och efter ett par dygn. Därtill finns uppgifter om prioriterade verksamheters lokalisering och dygnsbehov enligt dokumentet *Nödvattenförsörjning till prioriterade verksamheter*, enligt ovan. Att verksamheter ses som prioriterade innebär inte nödvändigtvis att vattentankar levereras till varje plats där de bedriver verksamhet. NVOA kan bara ta ansvar för vattenleveransen till själva nödvattenstationen eller tappstället. Att hämta vatten vid dessa platser med lämpliga emballage är varje individs och varje verksamhets egna ansvar. Det är en punkt där

berörda nämnder själva behöver tillse att det finns resurser att klara den uppgiften inom ramen för nämndens ansvarsområde.

NVOA har eget nödvattenmaterial för att kunna hantera en mindre händelse. Vid en större händelse finns möjlighet att låna material från VAKA, nationell vattenkatastrofgrupp.

Praktisk hantering

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslås nu remittera ärendet om Nödvattenplan i enlighet med denna tjänsteskrivelse för yttrande till de nämnder som berörs. Yttranden ska ha inkommit till ledningsstaben senast den 28 april 2023. När nämndernas yttranden inkommit sammanställs ett samlat ärende där nämndernas synpunkter beaktas och redovisas. Ärendet går därefter vidare till kommunstyrelsen för att slutligen behandlas i kommunfullmäktige.

Ekonomiska konsekvenser

Den som normalt ansvarar för en verksamhet har även det ekonomiska ansvaret i en kris. De ekonomiska konsekvenser som kan uppstå för Nacka kommun när en nödvattenplan aktiveras hamnar på skattekollektivet. Det är svårt att uppskatta kostnaden i förväg men i ett kritiskt läge kommer dessa kostnader troligtvis att bedömas nödvändiga. De kostnader som uppstår kan exempelvis handla om personella resurser och bevakningstjänster. Vilken del av kommunen som ska ta vilken del är en central fråga som kommer att hänskjutas till kommunstyrelsen. För att ytterligare höja NVOA:s förmåga att distribuera nödvatten kan kommunen behöva tillföra investeringsmedel.

Konsekvenser för barn

En nödvattenplan ökar förutsättningarna för att leverera ett dricksvatten av god kvalitet, detta är speciellt viktigt för barn som är särskilt känsliga. Förskolor och grundskolor prioriteras vid en nödvattensituation för att i möjligaste mån upprätthålla en fungerande skolverksamhet.

Bilagor

1. Nödvattenplan 2023–2026
2. Vattenförsörjningen i Nacka kommun
3. Dimensionerande riktvärden för framtagande av nödvattenplan

Henrik Ahl
Stabschef
Ledningsstaben

Helena Svärth
Kommunstrateg
Ledningsstaben